

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA HỌC

NGUYỄN THỊ HOA

**NGHỀ LÀM ĐÀN Ở ĐÀO XÁ, XÃ ĐÔNG LỖ,
HUYỆN ỨNG HÒA, THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS. PHẠM THỊ THU HƯƠNG

HÀ NỘI - 2014

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành đề tài “Nghề làm đàn ở Đào Xá, xã Đông Lỗ, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội” tôi muốn gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất đến người thầy của tôi **TS. Phạm Thị Thu Hương**, người đã định hướng, chỉ bảo tôi trong suốt quá trình thực hiện khóa luận tốt nghiệp này.

Đồng thời tôi cũng xin bày tỏ lời cảm ơn sâu sắc đến toàn thể các thầy, cô giáo đã giảng dạy tôi trong suốt 4 năm tôi theo học chuyên ngành Văn hóa học tại trường Đại học Văn Hóa Hà Nội.

Tôi cũng xin gửi cảm ơn các anh, chị Phòng Văn Hóa, Phòng Công Thương - huyện Ứng Hòa; UBND xã Đông Lỗ; BCH thôn Đào Xá cùng toàn thể nhân dân trong thôn và nhất là các hộ gia đình làm đàn tại địa phương như: Gia đình nghệ nhân Đào Văn Soạn, ông Đào Ngọc Khương, ông Trần Văn Tư... đã tạo điều kiện giúp đỡ cho tôi về tài liệu, thông tin để tôi hoàn thành đề tài này.

Cuối cùng, tôi muốn gửi lời cảm ơn sâu sắc đến tất cả bạn bè và gia đình những người luôn ở bên động viên và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành đề tài này.

Dù đã có rất nhiều cố gắng trong quá trình nghiên cứu, song chắc chắn khóa luận không tránh khỏi những thiếu sót. Tác giả rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến và lượng thứ của quý thầy cô và độc giả.

Hà Nội, tháng 5 năm 2014

Sinh viên

Nguyễn Thị Hoa

MỤC LỤC

Mở đầu.....	4
Chương 1: TỔNG QUAN VỀ LÀNG ĐÀO XÁ.....	14
1.1. VỊ TRÍ ĐỊA LÝ VÀ ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN	14
1.1.1. Vị trí địa lý	14
1.1.2. Điều kiện tự nhiên.....	14
1.2. LỊCH SỬ HÌNH THÀNH LÀNG	16
1.3. CƠ SỞ KINH TẾ CỦA LÀNG	17
1.3.1. Nông nghiệp	17
1.3.2. Nghề thủ công	19
1.4. CƠ CẤU TỔ CHỨC LÀNG XÃ TRUYỀN THỐNG	20
1.4.1. Xóm.....	20
1.4.2. Giáp.....	21
1.4.3. Hội đồng kỳ mục.....	23
1.5. VĂN HÓA LÀNG ĐÀO XÁ.....	26
1.5.1 Văn hóa vật thể.....	26
1.5.2. Văn hóa phi vật thể	28
Chương 2: THỰC TRẠNG CỦA NGHỀ LÀM ĐÀN Ở ĐÀO XÁ HIỆN NAY	37
2.1. LỊCH SỬ NGHỀ	37
2.2. NGUYÊN LIỆU VÀ CÔNG CỤ LÀM ĐÀN	39
2.2.1. Nguyên liệu	39
2.2.2. Công cụ làm nghề.....	42
2.3. CÁC CÔNG ĐOẠN LÀM ĐÀN	44
2.3.1. Công đoạn làm mộc	44
2.3.2. Công đoạn hoàn thiện	46
2.4. QUY MÔ, TỔ CHỨC SẢN XUẤT VÀ PHÂN CÔNG LAO ĐỘNG TRONG QUÁ TRÌNH LÀM NGHỀ.....	47
2.5. SẢN PHẨM VÀ ĐẶC TRƯNG SẢN PHẨM CỦA LÀNG NGHỀ	49

2.5.1. Sản phẩm làng nghề	49
2.5.2. Đặc trưng sản phẩm của làng nghề	54
2.6. THỊ TRƯỜNG TIÊU THỤ SẢN PHẨM.....	56
2.7. THU NHẬP VÀ MỨC SỐNG CỦA NGƯỜI DÂN.....	58
2.8. BÍ QUYẾT VÀ TRAO TRUYỀN	60
Chương 3: DỰ BÁO XU HƯỚNG PHÁT TRIỂN VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM BẢO TỒN VÀ PHÁT TRIỂN NGHỀ LÀM ĐÀN Ở ĐÀO XÁ	64
3.1. DỰ BÁO XU HƯỚNG PHÁT TRIỂN NGHỀ LÀM ĐÀN TRONG TƯƠNG LAI.....	64
3.2. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM BẢO TỒN VÀ PHÁT TRIỂN NGHỀ LÀM ĐÀN ĐÀO XÁ	66
3.2.1. Giải pháp về thương hiệu cho làng nghề	66
3.2.2. Giải pháp về thị trường	67
3.2.3. Giải pháp về vốn	69
3.2.4. Giải pháp về kỹ thuật và công nghệ.....	71
3.2.5. Giải pháp về lao động và đào tạo đội ngũ thợ	72
3.2.6. Giải pháp về phát triển du lịch làng nghề làm đàn ở Đào Xá.....	73
KẾT LUẬN	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	78
PHỤ LỤC	81

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Với hàng trăm nghề thủ công truyền thống Việt Nam ta tự hào có một kho tàng di sản văn hóa quý báu. Có thể nói, nghề thủ công truyền thống là một sự kết tinh giá trị văn hóa lâu đời, là những minh chứng rõ nét cho đời sống sinh hoạt và phong tục tập quán của dân tộc ta. Trải qua bao biến cố thăng trầm của lịch sử, nhiều nghề thủ công truyền thống vẫn tồn tại cho đến ngày nay với những sản phẩm mang đậm dấu ấn bản sắc văn hóa Việt Nam. Bồi đắp nên những giá trị văn hóa vật chất và tinh thần đáng tự hào như những chiến công giữ nước của dân tộc ta. Một trong vô vàn các nghề thủ công truyền thống đó là nghề làm đàn ở làng Đào Xá, xã Đông Lỗ, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội (trước đây là tỉnh Hà Tây).

Ứng Hòa là một huyện của tỉnh Hà Tây (cũ) – là mảnh đất nổi tiếng của trăm nghề. Theo thống kê năm 2013 của Phòng Công thương thì huyện Ứng Hòa có 15 làng nghề khác nhau, trong đó nghề làm nhạc cụ Đào Xá là một trong những làng nghề khá đặc biệt, bởi trong cả nước hiện nay chỉ có duy nhất làng có làng làm nghề này. Làng nghề làm nhạc cụ Đào Xá nổi tiếng với những sản phẩm về các loại đàn dân tộc như: Đàn bầu, đàn nguyệt, đàn cò, đàn lúu, đàn tranh...

Từ lâu, làng Đào Xá đã được biết đến bởi tiếng làm đàn và cách đây khoảng 30 năm, dân làng Đào Xá mưu sinh chủ yếu bằng nghề này, với khoảng 90% số hộ theo nghề; nhưng hiện nay do nhiều nguyên nhân con số ấy chỉ đếm trên đầu ngón tay. Đó là các khu công nghiệp xuất hiện, kéo theo nhu cầu về nguồn nhân lực (thu hút rất nhiều các bạn trẻ), sự phát triển du nhập của các loại nhạc cụ hiện đại, các loại hình âm nhạc mới... đã khiến cho các loại hình nghệ thuật truyền thống như tuồng, chèo, cải lương... vắng bóng người xem từ đó cũng kéo theo những cây đàn bầu, đàn nhị, đàn nguyệt, đàn cò... của làng cũng bị ảnh hưởng theo.

Nghề làm đàn góp một phần tinh hoa của mình cho mảnh đất kinh kỳ, vậy mà hiện nay số người theo học và làm nghề rất ít, giảm dần theo từng năm. Theo thống kê của chính quyền thôn, khi làng công nhận làng nghề truyền thống năm 2009 thì trong làng có 38 hộ tham gia làm nghề, nhưng hiện nay trong làng chỉ còn có 6 hộ. Vậy vấn đề cấp bách đặt ra hiện nay là các cơ quan chức năng và chính quyền địa phương phải có những biện pháp phù hợp để thu hút lao động làm nghề truyền thống của quê hương. Trong Quyết định số 14/QĐ-UBND của Ủy ban Nhân dân Thành phố Hà Nội, ngày 02 tháng 01 năm 2013 về việc phê duyệt quy hoạch phát triển nghề, làng nghề của thành phố Hà Nội đến năm 2020, định hướng đến năm 2030, làng nghề làm đàn ở Đào Xá nằm trong danh mục dự án bảo tồn và phục hồi các làng nghề truyền thống. Như vậy, vấn đề đặt ra hiện nay là phải nghiên cứu một cách tổng quát về thực trạng của nghề trong bối cảnh mới, từ đó đưa ra các dự báo, cũng như các đề xuất giải pháp để bảo tồn, phục hồi và phát triển nghề trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa hiện nay. Bên cạnh đó, nghiên cứu nghề làm nhạc cụ Đào Xá sẽ góp phần làm rõ thêm vai trò của các nghề thủ công truyền thống trong xã hội hiện đại.

Vì lý do trên tôi quyết định chọn đề tài: **“Nghề làm đàn ở Đào Xá, xã Đông Lỗ, huyện Ứng Hòa, Thành phố Hà Nội”** làm khóa luận tốt nghiệp, chuyên ngành Văn hóa học, với mong muốn góp phần vào việc bảo tồn và phát huy giá trị của nghề và văn hóa làng nghề trong xu thế hiện nay.

2. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

Việc nghiên cứu về làng nghề truyền thống nói chung và vấn đề bảo tồn, phát triển nó trong giai đoạn hiện nay đã được nhiều học giả quan tâm, có thể kể đến một vài công trình như:

- TS.Mai Thế Hớn, Hoàng Ngọc Hòa – *Phát triển làng nghề truyền thống trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa*. Các tác giả đã đề cập đến các đặc điểm chủ yếu của làng nghề truyền thống, vai trò của làng nghề truyền thống trong việc đẩy mạnh CNH-HĐH nông nghiệp nông thôn và xu hướng phát triển của các làng nghề truyền thống trong quá trình CNH-HĐH.

- Tác giả Trần Minh Yên - *Làng nghề truyền thống trong quá trình Công nghiệp hóa-Hiện đại hóa*. Tác giả đề cập một cách chung nhất về các làng nghề truyền thống dưới tác động của quá trình CNH- HĐH. Chứ không đi sâu phân tích những tác động đó diễn ra ở từng làng nghề như thế nào.

- Tô Ngọc Thanh với bài *Làng nghề truyền thống và những vấn đề cấp bách đặt ra*. (Tạp chí VHNT số 1 năm 1996). Đề cập đến những vấn đề tác động, ảnh hưởng đến các làng nghề truyền thống cần được quan tâm, giải quyết. Để tạo điều kiện cho các làng nghề truyền thống phát triển.

Và còn rất nhiều các học giả khác trong đó đề cập đến các làng nghề thủ công truyền thống nổi tiếng của Việt Nam như: Gốm Bát Tràng, dệt lụa Hà Đông, đúc đồng Ngũ Xá, nghề thêu Xuân Nẻo...

Nhưng những nghiên cứu về nghề làm đàn ở Đào Xá thực sự chưa nhiều chủ yếu là một số bài đăng trên báo. Có thể kể đến như: Báo Hà Tây với bài viết “Trăm năm làng nghề đàn Đào Xá “năm 2005- tác giả Thanh Thủy; và năm 2007 số 596, thứ năm ngày 25- 1-2007: Nông dân làm đàn “chơi sang” của tác giả Lâm Phong. Trên báo Văn hóa số 1606 ra ngày 5-1-2008 khi tỉnh Hà Tây sáp nhập vào Thành phố Hà Nội có bài: “Làng nghề làm đàn dân tộc độc nhất!” của tác giả Tạ Đình Dũng... Dưới góc độ là các bài báo nên nội dung chủ yếu mà các tác giả đề cập chỉ mang tính chất giới thiệu khái quát về làng và sản phẩm mà những người thợ tạo ra. Chứ chưa mang tính nghiên cứu thực tiễn làng

nghề, quá trình tạo ra các sản phẩm và những giá trị mà nghề làm đàn mang lại trong thực tiễn cuộc sống hiện nay.

Có thể thấy các bài báo đó chỉ mang tính giới thiệu chung, khái quát về làng Đào Xá cũng như nghề làm đàn ở đây. Chứ chưa đi sâu nghiên cứu một cách đầy đủ và có hệ thống về làng Đào Xá cũng như nghề làm đàn ở đây. Đề tài sẽ là một công trình nghiên cứu đầu tiên về nghề làm đàn của làng Đào Xá một cách đầy đủ và có hệ thống.

3. MỤC ĐÍCH VÀ NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

3.1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở tìm hiểu về thực trạng nghề làm đàn của làng Đào Xá, đề tài đưa ra một số dự báo về xu thế phát triển của nghề và một số giải pháp nhằm bảo tồn, phát triển nghề trong giai đoạn hiện nay, với tư cách là một thành tố của di sản văn hóa phi vật thể.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Tìm hiểu điều kiện tự nhiên, cơ sở kinh tế - xã hội và văn hóa của làng Đào Xá.

- Tìm hiểu thực trạng nghề làm đàn ở Đào Xá hiện nay qua các yếu tố cấu thành nghề như: Lịch sử hình thành và phát triển, quy trình sản xuất và tiêu thụ sản phẩm, bí quyết nghề nghiệp và sự truyền nghề, thu nhập từ nghề.

- Dự báo xu phát triển của nghề làm đàn ở Đào Xá và đưa ra một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát triển nghề làm đàn ở Đào Xá trong giai đoạn hiện nay.

4. ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI NGHIÊN CỨU

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của khóa luận là nghề làm đàn trong không gian của làng Đào Xá, xã Đông Lỗ, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Làng Đào Xá, xã Đông Lỗ, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội.

5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Để phục vụ cho việc nghiên cứu của đề tài vận dụng tổng hợp một số phương pháp sau:

- *Phương pháp nghiên cứu lý thuyết*: Đề tài nghiên cứu những cơ sở lý luận khoa học về nghề cũng như các giá trị văn hóa của làng mà nghề tồn tại nhằm tạo cơ sở cho việc phân tích, đánh giá trong nhận diện về văn hóa làng và nghề làm đàn ở Đào Xá trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa hiện nay.

- *Phương pháp phân tích tổng hợp tài liệu*: Thu thập các tài liệu, bài viết về làng, về nghề làm nhạc cụ của làng Đào Xá. Từ đó, đề tài sẽ nghiên cứu

- *Phương pháp khảo sát điền dã*: Khảo sát thực tế tại làng nghề, sử dụng các kỹ năng như: quan sát, miêu tả, thống kê, chụp ảnh, phỏng vấn... để tìm hiểu về làng Đào Xá cũng như nghề làm đàn của người dân nơi đây.

6. MỘT SỐ KHÁI NIỆM LIÊN QUAN

6.1. Nghề truyền thống

Nghề truyền thống trước hết là những nghề tiểu thủ công nghiệp được hình thành, tồn tại và phát triển lâu đời trong lịch sử, được sản xuất tập trung tại một vùng hay một làng nào đó. Từ đó hình thành các làng nghề, phố nghề, xã nghề. Đặc trưng cơ bản nhất của mỗi một làng nghề truyền thống là phải có các nghệ nhân và đội ngũ thợ lành nghề. Sản phẩm làm ra vừa có tính hàng hóa, đồng thời vừa có tính nghệ thuật và mang bản sắc văn hóa dân tộc [16, tr11].

Ngày nay quá trình phát triển và đổi mới, các sản phẩm có tính truyền thống được hỗ trợ bởi các quy trình công nghệ mới với nhiều loại nguyên vật liệu mới.

Khái niệm về nghề truyền thống có thể được hiểu là: nghề truyền thống bao gồm những nghề thủ công nghiệp xuất hiện từ lâu đời trong lịch sử được truyền từ đời này qua đời khác còn tồn tại đến ngày nay, kể cả những nghề đã được cải tiến hoặc được sử dụng những loại máy móc hiện đại để hỗ trợ sản xuất nhưng vẫn tuân thủ công nghệ truyền thống và đặc biệt sản phẩm của nó vẫn thể hiện những nét văn hóa đặc sắc của dân tộc [16, tr12].

6.2. Làng nghề

Theo quan điểm của nhà nghiên cứu Bùi Văn Vượng trong cuốn *Làng nghề thủ công truyền thống Việt Nam*, Làng nghề truyền thống là làng cổ truyền làm nghề thủ công. Ở đây không nhất thiết tất cả dân trong làng đều sản xuất hàng thủ công. Người thợ thủ công nhiều trường hợp cũng đồng thời là người làm nghề nông. Nhưng yêu cầu chuyên môn hóa cao đã tạo ra những người thợ chuyên nghiệp sản xuất hàng truyền thống ngay tại làng quê của mình...[11, tr13].

Còn theo Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn trong Thông tư 116/2006/TT- BNN ngày 18 tháng 12 năm 2006 đã đưa ra khái niệm làng nghề: “Làng nghề là một hoặc nhiều cụm dân cư cấp thôn, ấp, bản, làng, buôn, phum, sóc hoặc các điểm dân cư tương tự trên địa bàn một xã, thị trấn có các hoạt động ngành nghề nông thôn, sản xuất ra một hoặc nhiều loại sản phẩm khác nhau” [26, tr01].

Dựa trên những tài liệu thu thập được, thì khái niệm làng nghề bao gồm những nội dung: Làng nghề là một thiết chế kinh tế - xã hội ở nông thôn được cấu thành bởi hai yếu tố là làng và nghề tồn tại trong một không gian địa lý nhất định. Trong đó bao gồm nhiều hộ gia đình sinh sống bằng nghề thủ công là chính và giữa họ có mối liên kết về kinh tế, xã hội và văn hóa.

Tóm lại, khái niệm làng nghề trong khóa luận được hiểu là những làng ở nông thôn có các ngành nghề phi nông nghiệp chiếm ưu thế về số hộ, số lao động và tỷ trọng thu nhập so với nghề nông [16, tr16].

6.3. Làng nghề truyền thống

Khái niệm làng nghề truyền thống được khái quát dựa trên hai khái niệm làng nghề và nghề truyền thống được trình bày ở trên. Như vậy, làng nghề truyền thống trước hết là làng nghề được tồn tại và phát triển trong lịch sử, trong đó có một hoặc nhiều nghề thủ công truyền thống, là nơi quy tụ các nghệ nhân và đội ngũ thợ lành nghề, là nơi có nhiều hộ gia đình chuyên làm nghề truyền thống lâu đời, giữa họ có sự liên kết hỗ trợ nhau trong sản xuất và tiêu thụ sản phẩm. Họ có cùng tổ nghề và đặc biệt các thành viên luôn ý thức tuân thủ những ước chế xã hội và gia tộc [16, tr16].

Trong các làng truyền thống thường có tuyệt đại đa số bộ phận dân số làm nghề cổ truyền hoặc một vài dòng họ chuyên làm nghề theo kiểu cha truyền con nối, nghĩa là việc dạy nghề được thực hiện bằng phương pháp truyền nghề. Mỗi làng nghề, thậm chí đối với mỗi thợ thủ công khi tiếp thu nghề luôn có sự cải tiến, sáng tạo, làm cho sản phẩm của mình có những nét độc đáo riêng so với sản phẩm của người khác hay làng khác.

Đề tài khóa luận với mục đích tập trung nghiên cứu nghề làm đàn ở làng Đào Xá. Vì vậy, ngoài việc đi sâu nghiên cứu, tìm hiểu về nguồn gốc, lịch sử nghề, sản xuất hàng hóa, hàng thủ công truyền thống cũng cần nghiên cứu về làng Đào Xá để nhìn nhận nghề thủ công truyền thống trong bối cảnh văn hóa làng.

7. BỐ CỤC CỦA KHÓA LUẬN

Ngoài Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục, nội dung chính của khóa luận được chia làm 03 chương:

Chương 1: Tổng quan về làng nghề làm đàn Đào Xá.

Chương 2: Thực trạng nghề làm đàn ở Đào Xá hiện nay.

Chương 3: Dự báo xu hướng phát triển và một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát triển nghề làm đàn Đào Xá.

KHOA VH&H 2014

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Duy Anh (1960), *Việt Nam Văn hóa Sử cương*, Nxb Văn – Sử - Địa, Hà Nội.
2. Toan Ánh (1991), *Phong tục Việt Nam*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội.
4. Nguyễn Sinh Cúc, *Phát triển làng nghề ở nông thôn*, Tạp chí Cộng Sản.
5. Bùi Xuân Đính (1985), *Lệ làng, phép nước*, Nxb Pháp Lý, Hà Nội.
6. Bùi Xuân Đính (1998), *Hương ước và quản lý làng xã*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
7. TS.Mai Thế Hôn (2003), *Bảo tồn và phát triển làng nghề trong công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, NXB Chính trị quốc gia.Hà Nội
9. Dương Bá Phượng (2001), *Bảo tồn và phát triển các làng nghề trong quá trình công nghiệp hóa*, Nxb Khoa học Xã hội
10. Hoàng Vinh (1999), *Mấy vấn đề lý luận và thực tiễn xây dựng văn hóa ở nước ta*. Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
11. Bùi Văn Vượng (2000), *Làng nghề, phố nghề Thăng Long- Hà Nội*, NXB Bưu điện.
12. Trần Quốc Vượng (2006) (chủ biên), *Cơ sở Văn hóa Việt Nam*, Nxb Giáo Dục.
13. Tô Ngọc Thanh, *làng nghề truyền thống và những vấn đề cấp bách đặt ra*. Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật số 1, năm 1996.
14. Trần Ngọc Thêm (2001) *Tìm về bản sắc Văn hóa Việt Nam*, Nxb Thành phố Hồ Chí Minh.
15. Bùi Văn Vượng (2002), *Làng nghề thủ công truyền thống Việt Nam*, Nxb Văn hóa Thông Tin, Hà Nội.

16. Bùi Văn Vượng, *Tinh hoa nghề nghiệp cha ông*, Nxb Thanh Niên, Thành phố Hồ Chí Minh.
17. Trần Quốc Vượng (2000), *Văn hóa Việt Nam – Tìm tòi và suy ngẫm*, Nxb Văn hóa Dân tộc và Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật, Hà Nội.
18. Trần Quốc Vượng, *Về việc nghiên cứu phục hồi phát triển hội các ngành nghề truyền thống Việt Nam*. Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật, số 01 Năm 1996.
19. Trần Minh Yển (2004), *Làng nghề truyền thống trong quá trình Công nghiệp hóa – Hiện đại hóa*, Nxb KHXH, Hà Nội
20. Bản báo cáo tổng hợp tình hình kinh tế, xã hội, văn hóa của Ban chi bộ thôn Đào Xá khóa 2011 -2013.
21. Bản *Quyết định của UBND Thành phố Hà Nội về việc phê duyệt quy hoạch phát triển nghề, làng nghề Thành phố Hà Nội đến năm 2020, định hướng đến năm 2030*.
22. Dương Thị The, Phạm Thị Thoa (1981), *Tên làng xã Việt Nam đầu thế kỷ XIX*, Nxb KHXH, Hà Nội.
23. Đảng bộ xã Đông Lỗ (2002), *Lịch sử đấu tranh Cách mạng của Đảng bộ và nhân dân xã Đông Lỗ 1945 – 2000*.
24. Đặng Văn Tu, Nguyễn Tá Nhí (2011) *Địa chí Hà Tây*, Nxb Hà Nội
25. Ủy ban Thường vụ Quốc hội (1965), *Nghị quyết số 103- ND-TVQH của Ủy ban Thường vụ Quốc hội*.
26. Ủy ban nhân dân xã Đông Lỗ (1999), *Quy ước làng văn hóa thôn Đào Xá năm 1996*.
27. Quyển ghi chép về gia phả dòng họ Đào.

28. Nghị quyết của Quốc hội khóa XII, kỳ họp thứ 3, số 15/2008/QH12 ngày 29 tháng 05 năm 2008 về việc điều chỉnh địa giới hành chính thành phố Hà Nội và một số tỉnh có liên quan.

29. Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn: *Thông tư 116/2006/TT- BNN* ngày 18 tháng 12 năm 2006.

30. Các trang web: vietnamplus.vn

HANOITV.VN

Website Báo Hà Nội Mới

KHOA VH&H 2014